

خطوط زندگی

ساختار و عملکرد خانواده

اهداف ویژه

- ابعاد ساختار خانواده را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- منظور از نقش و واژه های مربوط به آن را بیان نماید.
- نقش های رسمی و غیررسمی اعضای خانواده را توضیح دهد.
- الگوهای ارتباطی موثر و غیرموثر در خانواده را مقایسه کند.

ساختار خانواده

- کلید دستیابی به اعمال خانواده: تاثیر بسزا بر عملکرد و ارتباطات
- وظیفه اول ساختار خانواده: برقراری ارتباط
- تغییر ساختار تحت تاثیر عواملی از قبیل: مهاجرت، بی ثباتی اقتصادی
- تعیین کننده سلامت در محیط اجتماعی

ساختار خانواده

هر خانواده دارای ساختار ویژه با ۴ بعد اساسی

- ۱. ساختار ارزش ها
- ۲. ساختار قدرت
- ۳. ساختار نقش ها
- ۴. ساختار الگوهای ارتباطی

ساختار ارزش‌ها

- ارزش: اهمیتی که ذهن به چیز خاصی می‌دهد. نوعی اعتقاد ارزشمند بودن چیزها؛ تاثیر عمیق بر رفتار و راهنمای کلی رفتار
- سیستم ارزشی خانواده: عقاید، نظرات و باورها که قوانین و هنجارهای خانواده را مشخص می‌کند.
- کسب ارزش‌ها از خانواده و محیط
- شناسایی ارزش‌ها برای پرستار سودمند است

ساختار قدرت

- مبنای تصمیم‌گیری در خانواده
- الگوی قدرت: بیانگر تصمیم‌گیرنده نهایی

ساختار نقش

- مجموعه ای از رفتارهای کم و بیش هنجار و مورد انتظار از یک شخص با موقعیت خاص
- علت اکثر تنش ها در خانواده: عدم رضایت افراد از نقش، تضاد نقش ها
- رفتار نقشی: رفتاری که فرد در پاسخ به انتظارات نقش خود انجام می دهد.

ساختار نقش

- تضاد نقش: مواجه شدن فرد در ارائه رفتار نقش با انتظارات ناسازگار
- کشش نقش: به دنبال تضاد نقش؛ احساس نگرانی و اضطراب، اختلالات عصبی و عدم رضایت از زندگی
- مشارکت نقشی

عوامل موثر بر ساختار نقش

- طبقه اجتماعی
- نوع خانواده / مرحله تکاملی
- موقعیت سلامتی - بیماری
- تاریخچه فرهنگی خانواده

انواع نقش

- ۱. رسمی (پدر، همسر، برادر...)
- ۲. غیررسمی (پنهان): ارضای نیازهای عاطفی و هیجانی خانواده، موجب حفظ تعادل (مشوق، ایتارگر، هماهنگ کننده...)
- ۳. همسری (مراقبت از کودک، اجتماعی کردن، خانه داری، خویشاوندی، تفریحی، درمانی، فراهم کننده، جنسی)

مجموعه نقش‌ها

- ۱. نقش والد - فرزندی
- ۲. نقش خواهر برادری
- ۳. نقش دوست
- ۴. نقش در چرخه اقوام
- ۵. نقش شغلی

ساختار الگوی ارتباطی

- ارتباط: فن انتقال افکار و اطلاعات از فردی به فرد دیگر
- عناصر ارتباط: فرستنده، گیرنده، پیام، کانال، بازخورد
- ویژگی‌های مهم فرستنده: مهارت در ارتباط، آگاهی از مخاطب و کانال، گرایش به طرف موضوع، اعتماد به نفس
- گیرنده باید قادر به درک مفاهیم فرستنده باشد
- پیام: کوتاه و روشن، بر اساس نیاز و بجا، موضوع واقعی
- کانال: متناسب با ویژگی گیرنده پیام، در دسترس بودن، مقرون به صرفه

مهم ترین ملاک جهت تشخیص تاثیر ارتباط بازخورد

ویژگی فرستنده موثر

- بیان قاطع (هماهنگی محتوا و قصد)
- بیان واضح و روشن
- پرسش جهت دریافت بازخورد
- پذیرش بازخورد

ویژگی گیرنده موثر

- دریافت معنی پیام، نگرش و احساسات فرستنده
- تجزیه و تحلیل قبل از ارزشیابی
- گوش دادن
- بازخورد

انواع ارتباط

- کلامی / غیر کلامی
- درون فردی / میان فردی
- مستقیم / غیر مستقیم
- گروهی / جمعی
- ارادی / غیر ارادی

نکات موثر جهت افزایش تاثیر ارتباط

- در یک سطح بودن با گیرنده
- نشستن در یک وضعیت آسوده/ نگاه
- رعایت فاصله مناسب
- در انتظار نگذاشتن فرد
- عجله نداشتن برای خاتمه ارتباط
- گوش کردن موثر

مرزهای خانواده

■ بسته

■ باز

خانواده خوب و سالم: دارای نظام باز اما غربال اطلاعات با توجه به نیاز خانواده

الگوهای ارتباطی در خانواده

- موثر: فرآیندی مداوم که در آن فرستنده و گیرنده بصورت فعال حضور داشته و توانایی جابجایی موقعیت را دارند
- غیرموثر

ارتباط موثر

- **برقراری ارتباط موثر:** شرط سلامت خانواده؛ تاثیر بسزا در پرورش اعتماد به نفس و شکل گیری شخصیت اعضا خانواده
- **زیربنای خانواده موثر و هدف تشکیل:** رشد و تکامل اعضا
- **جهت رسیدن به هدف فوق:** ارتباط دو جانبه فعال، در نظر گرفتن تفاوت های فردی، پذیرش خطا و تحمل اشتباهات

ارتباط غیر موثر

- انتقال یا درک غیر واضح محتوا و قصد پیام
- فرستنده، گیرنده یا هر دو

فرستنده غیر موثر

- بیان غیر واضح احساسات
- بیان همراه با قضاوت
- عدم قدرت در بیان نیازها

گیرنده غیر موثر

- نارسایی در شنیدن
- عدم کفایت / عدم پیگیری
- فقدان معتبر سازی

عملکرد خانواده

- فعالیت های اجتماعی و روانی جهت برآورده ساختن نیازهای اعضا
- عنصر اصلی اجتماعی در ارتقا سلامت و رفاه
- عملکردهای ویژه: انتقال فرهنگ، اجتماعی کردن، ایجاد امنیت اقتصادی، مکانیسم حمایتی، ایجاد روابط صمیمانه، تولیدمثل
- بررسی ۵ عملکرد خانواده: مراقبت بهداشتی، اقتصادی، اجتماعی کردن، تولیدمثل، عاطفی
- عملکرد عاطفی: پایه اصلی جهت تشکیل و تداوم واحد خانواده، موجب استحکام بخشیدن به شخصیت بالغین و برآورده ساختن نیازهای روانی اعضا، کاهش تنش و ثبات اخلاقی

عملکرد مناسب خانواده

- شفاف و آزاد بودن بیان احساسات، عقاید و اختلاف نظر
- تشویق استقلال اعضا
- احترام به احساسات اعضا
- پذیرش مسئولیت فردی در قبال اعمال خود
- داشتن مهارت مذاکره در برخورد با مشکلات
- مراقبت اعضا توسط والدین

۵ عامل خطر عملکرد خانواده

- تحصیلات پایین والدین
- تعداد زیاد فرزند
- بیکاری والدین
- بی ثباتی خانواده
- عدم وجود امنیت کافی در خانواده

مطالعه عملکرد خانواده

الگوی حلقوی پیچیده السون (بررسی ۳ بعد)

- ۱. همبستگی
- ۲. انطباق پذیری (توانایی سازگاری با تغییر)
- ۳. ارتباط

مخطوط نذر

- محور اصلی مداخلات در خانواده: کمک به خانواده ها برای تغییر
- تغییر جهت مناسب کردن موقعیت و ثبات برای حفظ وضعیت مناسب
- بنابراین: آموزش مدیریت تغییر، مهارت‌های مقابله و الگوهای ارتباطی

بیست و ششمین دور کار طرح ملی
از زواج در آید

زندگی را همان گونه که هست بپذیر
و بهترین کاری را که می توانی انجام بده